

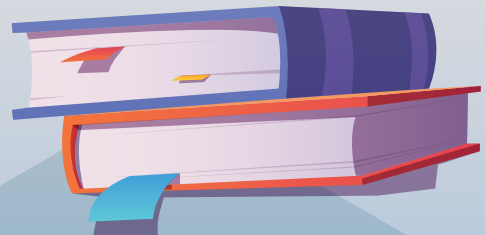
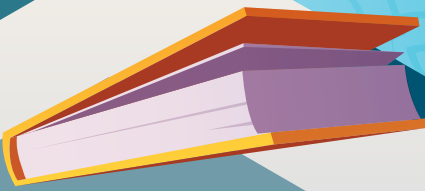

**DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**11.
SINIF**

TEFSİR

**ETKİNLİK
KİTABI**

DİN ÖĞRETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

11. SINIF **TEFSİR**

ETKİNLİK KİTABI

YAZARLAR

Dr. Fatma BALCI ARVAS
Dr. Numan KONAKLI
Ayşe SAĞLAM
Hüseyin ÇINAR
Süleyman EMİROĞLU

Editör

Süleyman EMİROĞLU

Dil Uzmanı

Mehmet Emin SARIKAYA

Program Geliştirme Uzmanı

Talip AYDEMİR

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı

Hülya ERDUL

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Uzmanı

Kenan PINARBAŞI-Mevlüt SELVİ

Görsel Tasarım Uzmanı

Hakan AVLUKYARI

Meryem ÜNSEL

Yahya ÖZTÜRK

İÇİNDEKİLER

1. Ünite

Kur'an-ı Kerim Tarihi

1. KAZANIM: Kur'an-ı Kerim'in isimlerini açıklar.

1. Etkinlik: Eşleştirme	8
2. Etkinlik: Bulalım	11

2. KAZANIM: Kur'an-ı Kerim'in gönderiliş amacını kavrar.

3. Etkinlik: Bulalım-Yazalım	14
4. Etkinlik: Oku-Yorum	17

3. KAZANIM: Kur'an'ın vahyedildiği ortamın özelliklerini yorumlar..

5. Etkinlik: Yorumlayalım	19
6. Etkinlik: Oku-Yorum	21

4. KAZANIM: Vahyin geliş sürecini açıklar.

7. Etkinlik: Boşluk Doldurma	24
8. Etkinlik: Bulalım	27

5. KAZANIM: Vahyin yazılması, korunması ve çoğaltılması ile ilgili süreci açıklar.

9. Etkinlik: Boşluk Doldurma	30
10. Etkinlik: Eşleştirme	33

6. KAZANIM: Fâtiha suresi ile ilgili verilen tefsirleri değerlendirir.

11. Etkinlik: Yorumlayalım	36
12. Etkinlik: Oku-Yorum	39

7. KAZANIM: Bakara suresi 1-5. ayetleri ile ilgili verilen tefsirleri değerlendirir.

13. Etkinlik: Bulalım	41
14. Etkinlik: Oku-Yorum	44

8. KAZANIM: Alak suresi 1-5. ayetleri ile ilgili verilen tefsirleri değerlendirir.

15. Etkinlik: Bulalım	47
16. Etkinlik: Oku-Yorum	50

KİTABIMIZI TANIYALIM

Ders adı
Sınıf
Kazanım

Etkinlik sıra numarası
Etkinlik süresi
Ünite adı

ETKİNLİK 1
TEFSİR
1. Ünite: Kur'an-ı Kerim Tarihi
45 dk.

Kazanım: Kur'an-ı Kerim'in isimlerini açıklar.

Süreç

1. Ek-fideki etkinlik öğrenci sayısı kadar çoğaltılarak dağıtılır.
2. Ek-1'in sol tarafındaki kutucukları Kur'an-ı Kerim'in isimleriyle ilgili cümleler, sağ tarafındaki ise Kur'an-ı Kerim'in isimleri olduğu öğrencilere bildirilir.
3. Öğrencilerden sol tarafındaki cümleleri eldeki bir şekilde okumaları ve bunları sol tarafındaki doğru isimlerle eşleştirmeleri istenir.
4. Öğrencilerin her bir cümleye alt isim bulup eşleştirmesiyle etkinlik sona erer.

Değerlendirme yöntemi
Öğrencilerin doğru ve yanlış eşleştirmeler kontrol edilerek kazanımın gerçekleştirilip gerçekleştirmediği takip edilir.

Değerlendirme yöntemi

Etkinlik adı

EŞLEŞTİRME
ETKİNLİK 1
EK-1
45 dk.

Etkinlik yönergeleri
Aşağıdaki numaralandırılmış ifadeleri sağ sütunda yer alan Kur'an isimleriyle eşleştiriniz.

1 Yazılı ve okunan şey, mesaj	☐	el-Mübârek
2 Gönülleri iyileştiren, toplumun manevî açıdan huzura ermesini sağlayan	☐	ez-Zâkir
3 Yol gösteren ve doğruya ileten	☐	el-Kıtab
4 Hak ile batılı, doğru ile yanlış birbirinden ayıran	☐	el-Furkân
5 Bereketli, kutsal, bereket kaynağı	☐	el-Hüdâ
6 İnsanlara Allah'tır (c.c.), doğruyu ve iyiliği hatırlatan	☐	el-Bürâ
7 Işık veren ve insanların yolunu aydınlatan	☐	el-Azîz
8 Müminler için müjde olan, iyilere güzel haberler veren	☐	es-Sâbit
9 Kıymetli, yüce ve değerli	☐	en-Nûr

Etkinlik yönergeleri

Etkinlik alanı

Cevap anahtarı

EŞLEŞTİRİMLİ
ETKİNLİK 1
EK-2
45 dk.

Cevap anahtarı

1 Yazılı ve okunan şey, mesaj	5	el-Mübârek
2 Gönülleri iyileştiren, toplumun manevî açıdan huzura ermesini sağlayan	6	ez-Zâkir
3 Yol gösteren ve doğruya ileten	1	el-Kıtab
4 Hak ile batılı, doğru ile yanlış birbirinden ayıran	4	el-Furkân
5 Bereketli, kutsal, bereket kaynağı	3	el-Hüdâ
6 İnsanlara Allah'tır (c.c.), doğruyu ve iyiliği hatırlatan	8	el-Bürâ
7 Işık veren ve insanların yolunu aydınlatan	9	el-Azîz
8 Müminler için müjde olan, iyilere güzel haberler veren	2	es-Sâbit
9 Kıymetli, yüce ve değerli	7	en-Nûr

ÜNİTE
1

KUR'AN-I KERİM
TARİHİ

Kazanım: Kur'an-ı Kerim'in isimlerini açıklar.

Süreç

1. Ek-1'deki etkinlik öğrenci sayısı kadar çoğaltılarak dağıtılır.
2. Ek-1'in sol tarafındaki kutucukların Kur'an-ı Kerim'in isimleriyle ilgili cümleler, sağ taraftakilerin ise Kur'an-ı Kerim'in isimleri olduğu öğrencilere bildirilir.
3. Öğrencilerden sol taraftaki cümleleri dikkatli bir şekilde okumaları ve bunları sol taraftaki doğru isimlerle eşleştirmeleri istenir.
4. Öğrencilerin her bir cümleye ait ismi bulup eşleştirmesiyle etkinlik sona erer.

Değerlendirme

Öğrencilerin kâğıtları ve yaptıkları eşleştirmeler kontrol edilerek kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği takip edilir.

Aşağıdaki numaralandırılmış ifadeleri sağ sütunda yer alan Kur'an isimleriyle eşleştiriniz.

Yazılı ve okunan şey, mesaj	1	☐	el-Mübârek
Gönülleri iyileştiren, toplumun manevi açıdan huzura ermesini sağlayan	2	☐	ez-Zikir
Yol gösteren ve doğruya ileten	3	☐	el-Kitâb
Hak ile batılı, doğru ile yanlış birbirinden ayıran	4	☐	el-Furkân
Bereketli, kutsal, bereket kaynağı	5	☐	el-Hüdâ
İnsanlara Allah'ı (c.c.), doğruyu ve iyiyi hatırlatan	6	☐	el-Büşrâ
Işık veren ve insanların yolunu aydınlatan	7	☐	el-Azîz
Müminler için müjde olan, iyilere güzel haberler veren	8	☐	eş-Şifâ
Kıymetli, yüce ve değerli	9	☐	en-Nûr

CEVAP ANAHTARI

Yazılı ve okunan şey, mesaj	1	5	el-Mübârek
Gönülleri iyileştiren, toplumun manevi açıdan huzura ermesini sağlayan	2	6	ez-Zikir
Yol gösteren ve doğruya ileten	3	1	el-Kitâb
Hak ile batılı, doğru ile yanlış birbirinden ayıran	4	4	el-Furkân
Bereketli, kutsal, bereket kaynağı	5	3	el-Hüdâ
İnsanlara Allah'ı (c.c.), doğruyu ve iyiyi hatırlatan	6	8	el-Büşrâ
Işık veren ve insanların yolunu aydınlatan	7	9	el-Azîz
Müminler için müjde olan, iyilere güzel haberler veren	8	2	eş-Şifâ
Kıymetli, yüce ve değerli	9	7	en-Nûr

Kazanım: Kur'an-ı Kerim'in isimlerini açıklar.

Süreç

1. Ek-1'deki etkinlik öğrenci sayısı kadar çoğaltılarak dağıtılır.
2. Ek-1'in sol tarafındaki kutularda Kur'an-ı Kerim ayetlerinin, sağ taraftakilerde ise boş kutuların olduğu öğrencilere gösterilir.
3. Öğrencilerden sol taraftaki kutulardaki ayetleri Kur'an-ı Kerim'in isimlerini bulmak üzere dikkatli bir şekilde okumaları istenir.
4. Öğrencilerin verilen ayetlerde geçen Kur'an-ı Kerim isimlerini karşısındaki kutucuklara yazması istenir.
5. Öğrencilerin ayetlerden çıkardıkları Kur'an-ı Kerim isimlerini boş kutulara yazmalarıyla etkinlik sona erer.

Değerlendirme

Öğrencilerin kâğıtları ve boş kutulara yazdıkları cevaplar kontrol edilerek kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği takip edilir.

Sol tarafta verilen ayetlerde geçen Kur'an-ı Kerim isimlerini bularak boş kutulara yazınız.

"Bu, doğruluğu şüphe götürmeyen ve Allah'a karşı gelmekten sakınanlara yol gösteren kitaptır."

(Bakara suresi, 2. ayet.)

"Şüphesiz zikri biz indirdik, elbette onu yine biz koruyacağız."

(Hicr suresi, 9. ayet.)

"... Allah'ın izniyle Kur'an'ı senin kalbine bir hidayet rehberi, önce gelen kitapları doğrulayıcı ve müminler için de müjdeciler olarak o indirmiştir."

(Bakara suresi, 97. ayet.)

"Ey insanlar! Size Rabbinizden bir öğüt, gönüllerdekine bir şifa, müminler için bir hidayet ve rahmet gelmiştir."

(Yûnus suresi, 57. ayet.)

"Ey Kitap ehli! Kitap'dan gizleyip durduğunuzun çoğunu size açıkça anlatan ve çoğundan da geçiveren peygamberimiz gelmiştir. Doğrusu size Allah'tan bir nur ve apaçık bir kitap gelmiştir."

(Mâide suresi, 15. ayet.)

"Âlemlere bir uyarıcı olsun diye kuluna furkânı indirenin şanı ne yücedir."

(Furkân suresi, 1. ayet.)

CEVAP ANAHTARI

"Bu, doğruluğu şüphe götürmeyen ve Allah'a karşı gelmekten sakınanlara yol gösteren kitaptır."

(Bakara suresi, 2. ayet.)

el-Kitâb, el-Hüdâ

"Şüphesiz zikri biz indirdik, elbette onu yine biz koruyacağız."

(Hicr suresi, 9. ayet.)

ez-Zikir

"... Allah'ın izniyle Kur'an'ı senin kalbine bir hidayet rehberi, önce gelen kitapları doğrulayıcı ve müminler için de müjdeci olarak o indirmiştir."

(Bakara suresi, 97. ayet.)

el-Hüdâ, el-Büşrâ

"Ey insanlar! Size Rabbinizden bir öğüt, gönüllerdekine bir şifa, müminler için bir hidayet ve rahmet gelmiştir."

(Yûnus suresi, 57. ayet.)

eş-Şifâ, er-Rahmet

"Ey Kitapehli! Kitap'dan gizleyip durduğunuzun çoğunu size açıkça anlatan ve çoğundan da geçiveren peygamberimiz gelmiştir. Doğrusu size Allah'tan bir nur ve apaçık bir kitap gelmiştir."

(Mâide suresi, 15. ayet.)

en-Nûr, el-Mübîn

"Âlemlere bir uyarıcı olsun diye kuluna furkânı indirenin şanı ne yücedir."

(Furkân suresi, 1. ayet.)

el-Furkân

Kazanım: Kur'an'ın gönderiliş amacını kavrar.

Süreç

1. Ek-1'deki etkinlik öğrenci sayısı kadar çoğaltılarak dağıtılır.
2. Ek-1'in üst tarafındaki baloncuklarda ayet numaraları, alt bölümde ise üç tane kutucuğun olduğu öğrencilere gösterilir.
3. Öğrencilerden ellerine Kur'an-ı Kerim mealleri olarak baloncuklarda numaralı ayetleri Kur'an'ın gönderiliş amacı açısından dikkatli bir şekilde okumaları istenir.
4. Numaralı ayetler içinden Kur'an'ın gönderiliş amacını gösteren üç ayetin mealini aşağıdaki boş kutulara yazılır.
5. Öğrencilerin Kur'an'ın gönderiliş amacı gösteren üç ayet mealini boş kutulara yazmasıyla etkinlik sona erer.

Değerlendirme

Öğrencilerin kâğıtları ve boşluklara yazdıkları ayet mealleri kontrol edilerek kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği takip edilir.

Aşağıdaki ayetleri mealden bularak Kur'an'ın gönderiliş amacını ortaya koyan ayetleri boş kutucuklara yazınız.

1 (Bakara suresi, 185. ayet.)

2 (Âl-i İmrân suresi, 85. ayet.)

3 (Nisâ suresi, 105. ayet.)

4 (A'râf suresi, 204. ayet.)

5 (İbrâhîm suresi, 1. ayet.)

6 (Haşr suresi, 21. ayet.)

7 (Vâkıa suresi, 77-80. ayetler.)

CEVAP ANAHTARI

- 1 (Bakara suresi, 185. ayet.)
- 2 (Âl-i İmrân suresi, 85. ayet.)
- 3 (Nisâ suresi, 105. ayet.)
- 4 (A'râf suresi, 204. ayet.)
- 5 (İbrâhîm suresi, 1. ayet.)
- 6 (Haşr suresi, 21. ayet.)
- 7 (Vâkıa suresi, 77-80. ayetler.)

"(O sayılı günler), insanlar için bir hidayet rehberi, doğru yolun ve hak ile batılı birbirinden ayırmanın apaçık delilleri olarak Kur'an'ın kendisinde indirildiği Ramazan ayıdır..."

(Bakara suresi, 185. ayet.)

"... Bu Kur'an, Rablerinin izniyle insanları karanlıklardan aydınlığa, yani her şeye galip ve övgüye layık olan Allah'ın yoluna çıkarman için sana indirdiğimiz bir kitaptır."

(İbrâhîm suresi, 1. ayet.)

"Doğrusu, insanlar arasında Allah'ın sana gösterdiği gibi hükmedesin diye Kitap'ı sana hak olarak indirdik. Hakkı gözet, hainlerden taraf olma."

(Nisâ suresi, 105. ayet.)

Kazanım: Kur'an'ın gönderiliş amacını kavrar.

Süreç

1. Ek-1'deki etkinlik (2 sayfa) öğrenci sayısı kadar çoğaltılarak dağıtılır.
2. Ek-1'de Prof. Dr. İsmail Cerrahoğlu'nun Tefsir Tarihi kitabından yapılan bir alıntı ve sorular yer almaktadır.
3. Öğrencilerden verilen metni dikkatli bir biçimde okumaları istenir.
4. Metinle ilgili üç soruyu dikkatlice okumaları, özgün bir şekilde cevaplamaları öğrencilere iletilir.
5. Öğrencilerin üç soruya verecekleri yazılı cevaplarla birlikte etkinlik sona ermektedir.

Değerlendirme

Öğrencilerin kâğıtları ve verdikleri cevaplar kontrol edilerek kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği takip edilir.

Aşağıdaki metinden yararlanarak soruları cevaplayınız.

23 yıla yakın peygamberlik müddeti içinde Hz. Peygamber'e Cebrail (a.s) aracılığıyla ilahi vahiy eseri olarak gelen Kur'an-ı Kerim, çok kısa bir zamanda tevhid akidesini yayarak insanlığı dalmış olduğu bataklıktan kurtarmaya çalışmış ve onlara dünya ve ahiret mutluluğunun yollarını göstermiştir. Hayli kısa bir zamanda başarılı olmuş ve meyvelerini vermiş olan böyle bir inkılabı tarihte rastlanmaz. Böyle bir inkılabın temel nedeni olan Kur'an-ı Kerim, Müslümanlar arasında mukaddes bir kitap olmanın dışında sadece Arap edebiyatının bir şaheseri olmakla kalmamış, aynı zamanda Hz. Peygamber'in nübüvvet ve risaletini teyit eden en büyük mucize olmuştur. Dili, edebiyatı, insanlara etkisi, hakikatleri anlatışı, içerdiği ilimler ve daha akla gelebilecek çeşitli yönlerde Kur'an eşsizlik kazanmıştır. Kur'an'ın bu eşsizliği kendine hastır ve diğer indirilen kutsal kitaplardan farklılık gösterir. O, diğer indirilen kitapların aksine daha geniş bir yöntem ile gelmiş, kendini muhataplarına kabul ettirmek ve onları tatmin etmek için kolaylıklar bahşederek kısım kısım nazil olmuştur.

(İsmail Cerrahoğlu, Tefsir Tarihi, Fecr Yayınları, Ankara, 1996, C 1, s. 11.)

1. Yazarın hangi ifadeleri Kur'an-ı Kerim'in gönderiliş amaçlarını gösterir?

.....

.....

.....

.....

.....

2. Kur'an'ın bir dil ve edebiyat şaheseri olmasının gönderiliş amaçlarını gerçekleştirmesine katkı sağlar mı?

.....

.....

.....

.....

.....

3. Kur'an'ın gerçekleştirdiği tarihte örneğine rastlanılmayan inkılap ne demektir?

.....

.....

.....

.....

.....

Kazanım: Kur'an'ın vahyedildiği ortamın özelliklerini yorumlar.

Süreç

1. Ek-1'deki etkinlik öğrenci sayısı kadar çoğaltılarak dağıtılır.
2. Ek-1'de Kur'an'ın nüzul ortamıyla ilgili bir görsel, bir ayet ve bir metin yer almaktadır.
3. Öğrencilerden verilen üç farklı ifadeyi dikkatli bir biçimde incelemeleri istenir.
4. Ardından öğrencilere bu üç ifadeyi Kur'an'ın nüzul ortamı bilgileri çerçevesinde yazılı şekilde yorumlamaları iletilir.
5. Öğrencilerin yapacakları yazılı yorumlarla birlikte etkinlik sona ermektedir.

Değerlendirme

Öğrencilerin kâğıtları ve verdikleri cevaplar kontrol edilerek kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği takip edilir.

Aşağıdaki görseli ve metinleri dikkate alarak soruları cevaplayınız.

1. Verilen görseli Kur'an'ın nüzul ortamındaki dini hayat açısından yorumlayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

“Onlardan birine bir kız müjdelendiğinde öfkelenerek yüzü mosmor kesilir. Verilen müjdenin (kendisine göre) kötülüğünden dolayı halktan gizlenir. Böyle bir alçaltıcı duruma rağmen onu yanında mı tutsun yoksa toprağa mı gömsün! Görün işte, ne kötü yargıda bulunuyorlar!”

(Nahl suresi, 58-59. ayetler.)

2. Yukarıdaki ayeti Kur'an'ın nüzul ortamındaki sosyal hayat açısından yorumlayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Okuma yazma oranının çok düşük olduğu Arabistan'da, şiirin yazıya geçirilmesi oldukça geç bir dönemde gerçekleşmiştir. Uzun süre hafızalarda muhafaza edilmiş olan ve kulaktan kulağa nakledilerek İslami dönemlere taşınmış olan şiirin böylesine canlı olarak yaşama imkanı bulunduğu Hicaz'ın en büyük kültür merkezi Mekke'de dahi okuma yazma bilenlerin sayısı, rivayete göre yirmiye ulaşmıyordu. Göçebe Araplar arasında okuryazar bulmak hiç mümkün olmazken diğer merkezlerde bu rakam daha aşağılara inmekteydi.

(<http://www.sonpeygamber.info/islam-oncesi-donemde-arabistan-i->)

3. Verilen metni Kur'an'ın nüzul ortamındaki kültürel hayat açısından yorumlayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kazanım: Kur'an'ın vahyedildiği ortamın özelliklerini yorumlar.

Süreç

1. Ek-1'deki etkinlik öğrenci sayısı kadar çoğaltılarak dağıtılır.
2. Ek-1'de Kur'an'ın nüzul ortamıyla ilgili bir metin verilerek sorular hazırlanmıştır.
3. Öğrencilerden verilen metni dikkatli bir biçimde okumaları istenir.
4. Metinle ilgili dört soruyu dikkatlice okumaları ve özgün bir şekilde cevaplamaları öğrencilere iletilir.
5. Öğrencilerin dört soruya verecekleri yazılı cevaplarla birlikte etkinlik sona ermektedir.

Değerlendirme

Öğrencilerin kâğıtları ve verdikleri cevaplar kontrol edilerek kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği takip edilir.

Aşağıdaki metinden yararlanarak soruları cevaplayınız.

Sadece kendi kabile üyelerinin değil, toplumsal kaygı anlayışının bir ifadesi olarak “ötekiler”in de temel hak ve hürriyetlerini korumaya yönelik, modern anlamda sivil toplum örgütü sayılabilecek bir yapılanmanın (hılful-fudûl) görüldüğü; toplumsal iş bölümünün gerçekleştirildiği; okuma yazma oranının çok düşüklüğüne karşın hitabet, kıssa ve şiir dinletisi türünden entelektüel faaliyetlerin yürütüldüğü, Muhammed Hamidullah’ın ifadesiyle, “yaklaşık iki bin yıllık” geçmişine sahip olan ve tüccarların ikamet ettiği bir şehirdir Mekke... Hz. Muhammed’in (s.a.v.) de 20 yaşında genç bir delikanlı iken aktif bir üyesi olarak katıldığı hılful-fudûl (erdemliler andı) denilen sivil örgüt üyelerinin, kim olursa olsun; “denizlerde bir tüyü ıslatacak kadar su buldukça, zalimlere karşı mazlumların yanında bulunma ve onlara destek olma”ya dair yeminleri şehirli bir anlayışın göstergesi olarak algılanabilir. Ne var ki böyle bir sözleşmenin, bedeviliğin temel zihniyetini yansıtan şu Arap şiirindeki “İster zalim olsun ister mazlum, kandaşın ve soydaşın olan kişinin yardımına ve savunmasına koş!” anlayışıyla bağdaşması imkânsız görünse de aynı kandan gelen insanları koruyup kollamaya yönelik asabiye duygusunun Kureyşlilerde varlığını hâlâ sürdürdüğü bir gerçektir.

(Abdurrahman Kurt, “İslam Öncesi Mekke Toplumu”, UÜİF Dergisi, 2001, C 10, S 2, s. 106.)

1. Paragrafta Kur’an’ın nüzul ortamıyla ilgili yönlerden hangi ikisine değnilmemiştir?

- A) Kültürel-siyasi
- B) Sosyal-dinî
- C) Ekonomik-kültürel
- D) Dinî-ekonomik
- E) Sosyal-siyasi

2. Toplumsal yapıdaki “İster zalim olsun ister mazlum, kandaşın ve soydaşın olan kişinin yardımına ve savunmasına koş!” anlayışı nasıl yorumlanabilir?

.....

.....

.....

3. Kur’an’ın nüzul dönemi ortamının olumlu taraflarından söz edilebilir mi? Açıklayınız.

.....

.....

.....

4. Kur’an’ın nüzul dönemi kültürel ortamının en belirgin özellikleri nelerdir?

.....

.....

.....

CEVAP ANAHTARI

1. D

Kazanım: Vahyin geliş sürecini açıklar.

Süreç

1. Ek-1'deki etkinlik öğrenci sayısınca çoğaltılır ve dağıtılır.
2. Ek-1'deki "anahtar sözcükler" öğretmen tarafından okunur.
3. Öğrencilerden metinde boş bırakılan yerlerin anahtar sözcüklerden biriyle doldurulması istenir.
4. Boşluklarda ölçmenin güvenilirliğinin düşmemesi için yardımcı fiiller ve kelime ekleri kullanılmamıştır.
5. Etkinlik sonunda her bir cümle üzerinde öğretmenin kısa bir açıklama yapması, konunun iyi anlaşılması açısından faydalı olur.

Değerlendirme

Öğretmen cevap kâğıtlarını ve boşluklara yazılan ifadeleri kontrol ederek kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediğini takip eder.

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

Kutsi

miraç

insan

Hz. Musa

hafıza

Hz. Muhammed

parça parça

melek

levh-i mahfuz

Kur'an'da geçmiş peygamberlere indirilen vahiy konusunda detaylı bir açıklama yer almazken gelen vahye dair bazı bilgiler verilmiştir. Buna göre Allah (c.c.) katında "korunmuş bir kitap"tan vahyedilen Kur'an'ın aslı Kur'an Kadir Gecesi'nde nazil olmuştur. Allah (c.c.) katında değerli, itibarlı, güçlü, saygın ve güvenilir bir elçi olan Cebrâil'in tebliğ ettiği kelimedir. Önceki peygamberlerden farklı şekilde Cebrâil, Kur'an ayetlerini Resulullah'a bir defada değil zihnine ve kalbine yerleşmesi için apaçık bir şekilde okuyup tebliğ etmiştir. Bunun yanında ayetler Cebrâil tarafından Resul-i Ekrem'e okunduğu sırada o, gelen vahiy tamamen kavrayıp bir daha unutmamak için acele ile tekrara başlamış, bunun üzerine Cebrâil'in okuması bitmeden kendisinin okumaya başlamaması hususunda uyarılmış ve Kur'an'ın Allah (c.c.) tarafından onun yerleştirileceği bildirilmiştir. Kur'an-ı Kerim'in bu özel durumu vahiy ürünü diğer ilahî metinlerin hiçbirine nasip olmamıştır. Ayrıca Ramazan aylarında Cebrâil o zamana kadar inen âyetleri Resulullah'a okur, o da bunları Cebrâil'e tekrarlardı. Bütün insanlara, geçmiş peygamberlere indirilen vahiyleri doğrulayan son vahye inanıp bağlanmaları emredilmiştir. Vahiy türleri naslardan hareketle şöyle sıralanmıştır: 1. Sadık rüya: Allah'ın (c.c.) doğrudan veya vasıtasıyla rüyada peygamberlere ve salih insanlara bildirdiği vahiydir. 2. Allah'ın (c.c.) perde arkasından peygamberlere hitap yoluyla indirdiği vahiy: Bu tür vahiyler kalp ile değil kulakla algılanır. Tûr Dağ'ında yanı sıra miraçta Hz. Muhammed'e (s.a.v.) de bu tür vahiy gelmiştir. 3. Allah'ın (c.c.) peygamberlerin kalbine ilka ettiği vahiy: hadisler bu tür vahiylerdendir. Resulullah'ın kalbine sözsüz telkin edilen manalar ise diğer hadisleri teşkil eder. 4. Cebrâil'in asli sûretinde Hz. Peygamber'e görünerek tebliğ ettiği vahiy. Hz. Muhammed'e (s.a.v.) Hira Mağarası'nda ve esnasında Me'vâ Cenneti yanındaki Sidretü'l-Müntehâ'da iken gelen vahiy bu türdür. 5. Cebrâil'in kendisi görünmeden Resul-i Ekrem'e tebliğ ettiği vahiy: Bu tür vahiy Resulullah'a çan sesine veya arı vızıltısına benzer sesler aracılığıyla gelmiştir. 6. Cebrâil'in şekline girerek tebliğ ettiği vahiy: Cebrâil ashaptan Dihye el-Kelbî sûretinde Hz. Peygamber'in yanına gelerek ona vahiy tebliğ etmiştir. Bu tür vahiyler açık (zâhir/celî) vahiy denir.

(Yusuf Şevki Yavuz, "Vahiy", DİA, C 42, s. 441.)

CEVAP ANAHTARI

Kur'an'da geçmiş peygamberlere indirilen vahiy konusunda detaylı bir açıklama yer almazken Hz. Muhammed'e gelen vahye dair bazı bilgiler verilmiştir. Buna göre Allah (c.c.) katında "korunmuş bir kitap"tan vahyedilen Kur'an'ın aslı **levh-i mahfûz**dadır. Kur'an Kadir Gecesi'nde nazil olmuştur. Allah (c.c.) katında değerli, itibarlı, güçlü, saygın ve güvenilir bir elçi olan Cebrâil'in tebliğ ettiği kelâmdır. Önceki peygamberlerden farklı şekilde Cebrâil, Kur'an ayetlerini Resulullah'a bir defada değil zihnine ve kalbine yerleşmesi için **parça parça** apaçık bir şekilde okuyup tebliğ etmiştir. Bunun yanında ayetler Cebrâil tarafından Resûl-i Ekrem'e okunduğu sırada o, gelen vahyi tamamen kavrayıp bir daha unutmamak için acele ile tekrara başlamış, bunun üzerine Cebrâil'in okuması bitmeden kendisinin okumaya başlamaması hususunda uyarılmış ve Kur'an'ın Allah (c.c.) tarafından onun **hafızasına** yerleştirileceği bildirilmiştir. Kur'an-ı Kerim'in bu özel durumu vahiy ürünü diğer ilâhî metinlerin hiçbirine nasip olmamıştır. Ayrıca ramazan aylarında Cebrâil o zamana kadar inen âyetleri Resulullah'a okur, o da bunları Cebrâil'e tekrarlardı. Bütün insanlara, geçmiş peygamberlere indirilen vahiyleri doğrulayan son vahye inanıp bağlanmaları emredilmiştir. Vahiy türleri naslardan hareketle şöyle sıralanmıştır: 1. Sadık rüya: Allah'ın (c.c.) doğrudan veya **melek** vasıtasıyla rüyada peygamberlere ve salih insanlara bildirdiği vahiydir. 2. Allah'ın (c.c.) perde arkasından peygamberlere hitap yoluyla indirdiği vahiy: Bu tür vahiyler kalp ile değil kulakla algılanır. Tûr Dağı'nda Hz. Musa'nın yanı sıra miraçta Hz. Muhammed'e (s.a.v.) de bu tür vahiy gelmiştir. 3. Allah'ın (c.c.) peygamberlerin kalbine ilka ettiği vahiy: **Kutsî** hadisler bu tür vahiylerdendir. Resulullah'ın kalbine sözsüz telkin edilen manalar ise diğer hadisleri teşkil eder. 4. Cebrâil'in aslî sûretinde Hz. Peygamber'e görünerek tebliğ ettiği vahiy: Hz. Muhammed'e (s.a.v.) Hira Mağarası'nda ve **Miraç** esnasında Me'vâ Cenneti yanındaki Sidretü'l-Müntehâ'da iken gelen vahiy bu türdendir. 5. Cebrâil'in kendisi görünmeden Resul-i Ekrem'e tebliğ ettiği vahiy: Bu tür vahiy Resulullah'a çan sesine veya arı vızıltısına benzer sesler aracılığıyla gelmiştir. 6. Cebrâil'in **insan** şekline girerek tebliğ ettiği vahiy: Cebrâil ashaptan Dihye el-Kelbî sûretinde Hz. Peygamber'in yanına gelerek ona vahiy tebliğ etmiştir. Bu tür vahiylerle açık (zâhir/celî) vahiy denir.

(Yusuf Şevki Yavuz, "Vahiy", DİA, C 42, s. 441.)

Kazanım: Vahyin geliş sürecini açıklar.

Süreç

1. Ek-1'deki etkinlik öğrenci sayısı kadar çoğaltılarak dağıtılır.
2. Ek-1'in sol tarafındaki kutucukların vahyin geliş sürecini yansıtan soru ifadeleri, sağ tarafındakilerin ise cevap kutucukları olduğu öğrencilere ifade edilir.
3. Öğrencilerden sol taraftaki soruların cevaplarını ilgili kutucuğun karşısına yazması istenir.
4. Öğrencilerin vahyin geliş süreciyle ilgili soruların cevaplarını boş kutucuklara yazmasıyla etkinlik sona erer.

Değerlendirme

Öğrencilerin kâğıtları ve yazılı cevapları kontrol edilerek kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği takip edilir.

Sol taraftaki ifadelerin karşılıklarını bularak boşluklara yazınız

01	İlk vahiy yeri	Hira Mağarası	01
02	Vahyin anlamı	02
03	İlk vahiy türü	03
04	İlk vahyin başlangıcı	04
05	Vahyin geliş süresi	05
06	İlk vahyedilenler	06
07	Kur'an vahyinin geliş şekli	07
08	Vahiy meleği Cebrail'in (a.s.) asli suretinde görüldüğü iki yer	08
09	Allah'ın (c.c.) perde arkasından Hz. Muhammed'le (s.a.v.) konuştuğu vahiy yeri	09
10	Vahyin kesilmesi	10
11	Vahyin kesilmesi sonrası gelen ilk sure	11

CEVAP ANAHTARI

01	İlk vahiy yeri	Hira Mağarası	01
02	Vahyin anlamı	Allah'ın (c.c.) insanlığa iletmek istediği mesajları peygamberlere çok gizli ve süratli bir şekilde ulaştırması	02
03	İlk vahiy türü	Sadık rüya	03
04	İlk vahyin başlangıcı	Kadir Gecesi	04
05	Vahyin geliş süresi	Yirmi üç yıl	05
06	İlk vahyedilenler	Alak suresi 1-5. ayetler	06
07	Kur'an vahyinin geliş şekli	Cebrâil'in (a.s.) Hz. Peygamber'le iletişimi	07
08	Vahiy meleği Cebrail'in (a.s.) asli suretinde görüldüğü iki yer	Hz. Peygamber'e Hira Mağarası'nda Alak suresinin ilk beş ayetini getirdiği zaman ve Miraç hadisesi	08
09	Allah'ın (c.c.) perde arkasından Hz. Muhammed'le (s.a.v.) konuştuğu vahiy yeri	Miraç	09
10	Vahyin kesilmesi	Fetret-i vahiy	10
11	Vahyin kesilmesi sonrası gelen ilk sure	Müddessir	11

Kazanım: Vahyin yazılması, korunması ve çoğaltılması ile ilgili süreci açıklar.

Süreç

1. Ek-1'deki etkinlik öğrenci sayısınca çoğaltılır ve dağıtılır.
2. Öğrencilerden metinde boş bırakılan yerleri anahtar sözcüklerden biriyle doldurulmaları istenir.
3. Boşluklarda ölçmenin güvenilirliğinin düşmemesi için yardımcı fiiller ve kelime ekleri kullanılmamıştır.
4. Etkinlik sonunda her bir cümle üzerinde öğretmenin kısa bir açıklama yapması, konunun iyi anlaşılması açısından faydalı olur.
5. Öğrencilerin metin içindeki boşlukları anahtar sözcüklerle doldurmasıyla etkinlik sona erer.

Değerlendirme

Öğretmen cevap kâğıtlarını ve boşluklara yazılan ifadeleri kontrol ederek kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediğini takip eder.

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

Kur'an

Mekke

papirüs

Zeyd b. Sabit

kitap

Tâhâ

vahiy kâtibi

kâğıt

nüsha

Ömer b. Hattab

Kur'an-ı Kerim, Resûl-i Ekrem'e yaklaşık yirmi üç yıllık bir süre içinde parça parça indirilmiştir. Sözlü olarak vahyedilmesine rağmen Kur'an'da ondan "....." diye söz edilmesi Kur'an'ın hem levh-i mahfûzda yazılı olması hem dünyada yazıya geçirilmesiyle ilgilidir. Resulullah, nübüvvet hayatı boyunca nâzil olan âyetleri bir yandan tebliğ ederek ve namazda okuyarak onların ezberlenmesini sağlamış, diğer yandan bu âyetleri yazıyla tespit ettirmiştir. Onun gözetiminde âyetleri yazıya geçiren sahabilere "....." denmiştir. Tamamı bir hâline getirilmemiş ve sureleri bugünkü tertibe göre sıralanmamış olsa da Kur'an'ın Hz. Peygamber tarafından yazıya geçirilmesinin sağlandığı hususunda Müslümanlar arasında ihtilâf yoktur. Resûl-i Ekrem, âyetlerin nüzulü esnasında vahyi yazanlardan birini çağırır ve bunları yazdırırdı. Özellikle Medine Dönemi'nde Resulullah'ın yakın komşularından, yeni indirilen âyetleri yazmak üzere çağrılan ve yazı malzemesini de yanına alması talimatı verilen isimlerin başında gelir. Öte yandan Resulullah'ın, "Benim sözlerimi yazmayın, başka benim sözlerimden bir şey yazan varsa onu imha etsin." şeklindeki emri (Müslim, "Zühd", 72.) vahyin resmî kâtiplerin yanı sıra diğer sahabiler tarafından da yazıya geçirildiğini göstermektedir. Bazı rivayetler yazım işinin Dönemi'nde de yapıldığını ortaya koymaktadır. Bu rivayetlerin başında nübüvvetin beşinci yılında Müslüman oluşundan söz eden rivayet gelmektedir. Nitekim onun, kız kardeşinin evinde ve Tekvîr sûrelerinin ilk âyetlerini yazılı şekilde gördüğü ve okuduğu bu rivayetten anlaşılmaktadır. Kur'an'ın indiği ortamda yazı yazabilenlerin sayısının sınırlı ve yazının henüz gelişmemiş olmasından dolayı yazı malzemeleri de sınırlıydı. Çinliler'in bulduğu İslam dünyasına çok sonra (134/751) girdiğinden o dönemde yazı malzemesi olarak "kırtâs" adıyla anılan Mısır kaynaklı, tabaklanmış deri, deri parçaları, ceylan derisinden yapılmış parşömen, ipek ve kumaş kullanılıyordu.

CEVAP ANAHTARI

Kur'an-ı Kerim, Resûl-i Ekrem'e yaklaşık yirmi üç yıllık bir süre içinde parça parça indirilmiştir. Sözlü olarak vahyedilmesine rağmen Kur'an'daondan "kitap" diye sözedilmesi Kur'an'ın hem levh-imahfûzda yazılı olması hem dünyada yazıya geçirilmesiyle ilgilidir. Resulullah, nübüvvet hayatı boyunca nâzil olan ayetleri bir yandan tebliğ ederek ve namazda okuyarak onların ezberlenmesini sağlamış, diğer yandan bu ayetleri yazıyla tespit ettirmiştir. Onun gözetiminde ayetleri yazıya geçiren sahabilere "vahiy kâtibi" denilmiştir. Tamamı bir nüsha hâline getirilmemiş ve sureleri bugünkü tertibe göre sıralanmamış olsa da Kur'an'ın Hz. Peygamber tarafından yazıya geçirilmesinin sağlandığı hususunda Müslümanlar arasında ihtilâf yoktur. Resûl-i Ekrem, ayetlerin nüzülü esnasında vahyi yazanlardan birini çağırır ve bunları yazdırırdı. Özellikle Medine Dönemi'nde Resulullah'ın yakın komşularından Zeyd b. Sabit, yeni indirilen ayetleri yazmak üzere çağrılan ve yazı malzemesini de yanına alması talimatı verilen isimlerin başında gelir. Öte yandan Resulullah'ın, "Benim sözlerimi yazmayın, Kur'an'dan başka benim sözlerimden bir şey yazan varsa onu imha etsin." şeklindeki emri (Müslim, "Zühd", 72.) vahyin resmî kâtiplerin yanı sıra diğer sahabiler tarafından da yazıya geçirildiğini göstermektedir. Bazı rivayetler yazım işinin Mekke Dönemi'nde de yapıldığını ortaya koymaktadır. Bu rivayetlerin başında nübüvvetin beşinci yılında Ömer b. Hattab'ın Müslüman oluşundan söz eden rivayet gelmektedir. Nitekim onun, kız kardeşinin evinde Tâhâ ve Tekvîr surelerinin ilk ayetlerini yazılı şekilde gördüğü ve okuduğu bu rivayetten anlaşılmaktadır. Kur'an'ın indiği ortamda yazı yazabilenlerin sayısının sınırlı ve yazının henüz gelişmemiş olmasından dolayı yazı malzemeleri de sınırlıydı. Çinliler'in bulunduğu kâğıt İslam dünyasına çok sonra (134/751) girdiğinden o dönemde yazı malzemesi olarak "kırtâs" adıyla anılan Mısır kaynaklı papirüsler, tabaklanmış deri, deri parçaları, ceylan derisinden yapılmış parşömen, ipek ve kumaş kullanılıyordu.

Kazanım: Vahyin yazılması, korunması ve çoğaltılması ile ilgili süreci açıklar.

Süreç

1. Ek-1'deki etkinlik öğrenci sayısı kadar çoğaltılarak dağıtılır.
2. Ek-1'in sol tarafındaki kutucukların Kur'an-ı Kerim'in toplanması, çoğaltılması, hareke ve noktalarının konulması konusyla ilgili soru cümlelerini; sağ taraftakilerin ise bunların cevaplarını içerdiği öğrencilere bildirilir.
3. Öğrencilerden sol taraftaki soru cümleleri dikkatli bir şekilde okumaları ve bunları sol taraftaki doğru isimlerle eşleştirmeleri istenir.
4. Eşleştirme şeklinin öğrenci tarafından dilediği tarzda yapılabileceği bildirilir.
5. Öğrencilerin her bir cümleye ait ismi bulup eşleştirmesiyle etkinlik sona erer.

Değerlendirme

Öğrencilerin kâğıtları ve yaptıkları eşleştirmeler kontrol edilerek kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği takip edilir.

Aşağıdaki numaralandırılmış ifadeleri sağ sütunda yer alan kavramlardan uygun kelimelerle eşleştiriniz.

Kur'an'ı toplama görevini veren kişi	1	Hz. Ömer
Kur'an'ın çoğaltılmasına kaynaklık eden Mushaf'ı saklayan kişi	2	Cebrâil (a.s.)
Kur'an'ın toplanması ve çoğaltılması işlerinde aktif rol alan kişi	3	Hz. Hafsa
Kur'an'ın toplanması işini teklif eden kişi	4	Hz. Ebu Bekir
Kur'an'ın kendi döneminde çoğaltıldığı kişi	5	Halil b. Ahmed
Resulullah'a (s.a.v.) her Ramazan kendisine o güne kadar inen ayetleri okuyan	6	Huzeyfe b. el-Yemân
Kur'an kelimelerinin harekelenmesi işini gerçekleştiren kişi	7	Zeyd b. Sabit
Kur'an'ın çoğaltılması gerektiği endişesini dile getiren kişi	8	Hz. Osman
Kur'an kelimelerinin noktalanması sistemini geliştiren kişi	9	Ebü'l-Esved ed-Düelî
Kur'an'ın doğru okunuşunu sağlayacak bazı işaretleri koymak gerektiğini ilk düşünen kişi	10	Ziyâd b. Sümeyye

CEVAP ANAHTARI

Kur'an'ı toplama görevini veren kişi	1	4	Hız. Ömer
Kur'an'ın çoğaltılmasına kaynaklık eden Mushaf'ı saklayan kişi	2	6	Cebrâil (a.s.)
Kur'an'ın toplanması ve çoğaltılması işlerinde aktif rol alan kişi	3	2	Hız. Hafsa
Kur'an'ın toplanması işini teklif eden kişi	4	1	Hız. Ebu Bekir
Kur'an'ın kendi döneminde çoğaltıldığı kişi	5	9	Halil b. Ahmed
Resulullah'a (s.a.v.) her Ramazan kendisine o güne kadar inen ayetleri okuyan	6	8	Huzeyfe b. el-Yemân
Kur'an kelimelerinin harekelenmesi işini gerçekleştiren kişi	7	3	Zeyd b. Sabit
Kur'an'ın çoğaltılması gerektiği endişesini dile getiren kişi	8	5	Hız. Osman
Kur'an kelimelerinin noktalanması sistemini geliştiren kişi	9	10	Ziyâd b. Sümeyye
Kur'an'ın doğru okunuşunu sağlayacak bazı işaretleri koymak gerektiğini ilk düşünen kişi	10	7	Ebü'l-Esved ed-Düeli

Kazanım: Fâtiha suresi ile ilgili verilen tefsirleri değerlendirir.

Süreç

1. Ek-1'deki etkinlik öğrenci sayısı kadar çoğaltılarak dağıtılır.
2. Ek-1'in sol tarafındaki kutucukların Fâtiha suresinin ayetleri, sağ taraftakilerin ise bu ayetlerden çıkarılacak ilkelerin yazılacağı boş kutucuklar olduğu öğrencilere bildirilir.
3. Öğrencilerden sol taraftaki ayetleri dikkatli bir şekilde okumaları ve ayetlerden çıkaracakları ilkeleri sol taraftaki kutucuklara yazmaları istenir.
4. Öğrencilerin her ayetten bir ilke çıkarıp yazması yeterlidir.
5. Öğrencilerin her ayetle ilgili ilkeleri kutucuklara yazmasıyla etkinlik sona erer.

Değerlendirme

Öğrencilerin kâğıtları ve yazdıkları ilkeler kontrol edilerek kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği takip edilir.

Aşağıdaki ayetleri okuyarak verilen mesajlarla ilgili yorumlarınızı bir cümle hâlinde yazınız.

01	Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.	İnsanın kendisi tek başına yeterli değildir, başarı ve güç ancak Allah'tan (c.c.) gelir.	01
02	Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.		02
03	O, Rahmân ve Rahîm'dir.		03
04	Ödül ve ceza gününün hakimidir.		04
05	Rabbimiz, sadece sana kulluk eder ve yalnız senden yardım isteriz.		05
06	Bizi doğru yola ilet.		06
07	Kendilerine nimet verdiklerinin yoluna; gazaba uğramışların, azıp sapmışların yoluna değil!		07

CEVAP ANAHTARI

01	Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.	İnsanın kendisi tek başına yeterli değildir, başarı ve güç ancak Allah'tan (c.c.) gelir.	01
02	Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.	Her türlü hamd, şükür ve övgünün asıl olarak Allah'a (c.c.) yapılması gerekir.	02
03	O, Rahmân ve Rahîm'dir.	Rahmet ve merhamet Yüce Allah'ın en önde gelen özellikleri arasındadır.	03
04	Ödül ve ceza gününün hakimidir.	Yüce Allah'ın varlıklar üzerindeki otoritesi sadece bu dünya ile sınırlı değildir.	04
05	Rabbimiz, sadece sana kulluk eder ve yalnız senden yardım isteriz.	Allah'tan (c.c.) başka hiçbir varlık ibadet ve duaya layık değildir.	05
06	Bizi doğru yola ilet.	Hiçbir insan Allah'ın (c.c.) yardımı olmadan hidayette devamlılık gösteremez.	06
07	Kendilerine nimet verdiklerinin yoluna; gazaba uğramışların, azıp sapmışların yoluna değil!	Doğru yolu arama konusunda tarihteki yanlış tecrübelerden kaçınmak gerekir.	07

Kazanım: Fâtiha suresinden ilke ve değerler çıkarır.

Süreç

1. Ek-1'deki etkinlik öğrenci sayısı kadar çoğaltılarak dağıtılır.
2. Ek-1'de Fâtiha suresinin 6. ayetiyle ilgili bir tefsir metni verilerek sorular hazırlanmıştır.
3. Öğrencilerden verilen metni dikkatli bir biçimde okumaları istenir.
4. Metinle ilgili üç soruyu dikkatlice okumaları ve özgün bir şekilde cevaplamaları öğrencilere iletilir.
5. Öğrencilerin sorulara verecekleri yazılı cevaplarla birlikte etkinlik sona ermektedir.

Değerlendirme

Öğrencilerin kâğıtları ve verdikleri cevaplar kontrol edilerek kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği takip edilir.

Aşağıdaki metinden yararlanarak soruları cevaplayınız.

İnsanlar maddi ve manevi hayatlarını düzenlerken doğrunun yanında yanlış da yapmışlar, hatalı yollara da yönelmişlerdir. Sapmanın ve yanılmanın baş sebebi insanın kendini yeterli sanması, bilgi ve güç almak için Allah'a (c.c.) yönelmeyi reddetmesidir. Bir ayette şöyle buyrulur: **"Gerçek şu ki insan, kendini kendine yeterli görerek ille de azgınlaşmaktadır! Oysa kuldaki her şey yalnız rabbine aittir, O'na dönecektir."** (Alak suresi, 6-8. ayetler.) "Bizi doğru yola ilet." duası aynı zamanda Yüce Allah'ın kullarına bir irşad ve uyarısıdır. Eğer insan kendine yeterli olsaydı doğru yolu görmesi ve bulması için bir başkasına ihtiyacı olmazdı. Yaratıcı bu talimatı verdiği göre kula düşen, ilahî irşada kulak vermek, insani bilgi ve kabiliyetlerini bu irşad doğrultusunda kullanarak her adımını doğru atması için O'nun tarafından sağlanan imkânları gerektiği gibi kullanmaktır. "Doğru yol" (sırât-ı müstakîm) İslam'dır. Allah'ın (c.c.) peygamberleri ile kullarına gönderdiği dinlerin genel adı da İslam'dır. Yaratan ile yaratılan, haksızlık ile adalet, iyi ile kötü ancak İslam'da yerli yerine konmuş, doğru ilişkiler ve dengeler kurulmuştur. Hadiste yer alan bir örnekle açıklanacak olursa dosdoğru yol şöyledir: Yolun iki tarafında iki duvar, duvarlarda açılmış perdeli kapılar ve yolun başında da bir çağırıcı var ve o "Ey insanlar! Hepiniz doğru yola giriniz, dağılıp parçalanmayınız!" diye sesleniyor. Birisi perdeli kapılardan birine girmek istediğinde yukarıdan bir başka çağırıcı sesleniyor: "Sakın o perdeyi kaldırma! Kaldırırsan girer gidersin!". Bu örnekteki yol İslam'dır, duvarlar Allah'ın (c.c.) koyduğu sınırlardır, kapılar haramlardır, yolun başındaki çağırıcı Allah'ın (c.c.) kitabıdır, yukarıdaki çağırıcı ve uyarıcı, her müminin kalbindeki ilahî öğütçüdür.

(Komisyon, Kur'an Yolu, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2012, C 1, s. 63.)

1. Kur'an-ı Kerim insana "Bizi doğru yola ilet." şeklinde dua etmeyi niçin öğütlemektedir?

.....
.....
.....

2. İslam'ı bulan bir kişinin "Bizi doğru yola ilet." diye dua etmesinin anlamı ne olabilir?

.....
.....
.....

3. Doğru yolda olabilmek için insanın nelere dikkat etmesi gerekir?

.....
.....
.....

Kazanım: Bakara suresi 1-5. ayetleri ile ilgili verilen tefsirleri değerlendirir.

Süreç

1. Ek-1'deki etkinlik öğrenci sayısı kadar çoğaltılarak dağıtılır.
2. Ek-1'in sol tarafındaki kutucukların Bakara suresi 1-5. ayetler, sağ tarafındaki kutucukların da o ifadelerin tefsir ve yorumları olduğu öğrencilere bildirilir.
3. Öğrencilerden sol taraftaki ayetlerde geçen altı çizili ifadeleri dikkatli bir şekilde okumaları ve bunların sağ taraftaki doğru tefsirini bulmaları istenir.
4. Altı çizili ifadelerin tefsiri bulunarak doğru şıkkın üstü işaretlenecektir.
5. Öğrencilerin altı çizili ifadelere karşılık gelen doğru şıkkı işaretlemeleriyle etkinlik sona erer.

Değerlendirme

Öğrencilerin kâğıtları ve cevap şıkları kontrol edilerek kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği takip edilir.

Bakara suresi 1-5. ayetlerindeki altı çizili ifadelerin doğru tefsirlerini bulunuz.

1	Bu, kendisinde şüphe olmayan <u>kitaptır</u> . Müttakiler için yol göstericidir.	a Mesaj b Kur'an c Yazı
2	Bu, kendisinde şüphe olmayan <u>kitaptır</u> . <u>Müttakiler</u> için yol göstericidir.	a Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarına karşı gelmekten sakınanlar b Kur'an'ı hayatlarında gerçek anlamıyla rehber edinenler c Ahlaki konularda titiz ve sorumlu davranışlar sergileyenler
3	Onlar <u>gayba inanırlar</u> , namazı dosdoğru kılarlar ve kendilerine rızık olarak verdiğimizden Allah yolunda harcarlar.	a Fizikî gerçekliği olan ve duyularla algılanana inanırlar. b Sadece akıl ve kalple bilinen şeylere inanırlar. c Akıl ve duyular üstü niteliğe sahip olana inanırlar.
4	Onlar <u>gayba inanırlar</u> , namazı dosdoğru kılarlar ve <u>kendilerine rızık olarak</u> <u>verdiğimizden Allah yolunda harcarlar</u> .	a Para, mal ve bedenle yapılan maddi düzeyde yardımlar b Sadece mal ile değil ilim, fikir ve bedenle yapılan yardımlar c İlim ve fikirle yapılan manevi düzeyde yardımlar
5	Onlar <u>sana ve senden önce indirilenlere</u> de inanırlar. Ahirete de kesin olarak inanırlar.	a Şeriat b İslam c Ahlak
6	İşte <u>onlar</u> Rablerinden gelen bir doğru yol üzeredirler ve kurtuluşa erenler de işte onlardır.	a Önceki peygamberlere gelen vahye inanırlar b Namazı dosdoğru kılanlar c Müttakiler

CEVAP ANAHTARI

1	Bu, kendisinde şüphe olmayan <u>kitaptır</u> . Müttakiler için yol göstericidir.	<p>a Mesaj</p> <p>b Kur'an</p> <p>c Yazı</p>
2	Bu, kendisinde şüphe olmayan <u>kitaptır</u> . Müttakiler için yol göstericidir.	<p>a Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarına karşı gelmekten sakınanlar</p> <p>b Kur'an'ı hayatlarında gerçek anlamıyla rehber edinenler</p> <p>c Ahlaki konularda titiz ve sorumlu davranışlar sergileyenler</p>
3	Onlar <u>gayba inanırlar</u> , namazı dosdoğru kılarlar ve kendilerine rızık olarak <u>verdiğimizden Allah yolunda harcarlar</u> .	<p>a Fizikî gerçekliği olan ve duyularla algılanana inanırlar.</p> <p>b Sadece akıl ve kalple bilinen şeylere inanırlar.</p> <p>c Akıl ve duyular üstü niteliğe sahip olana inanırlar.</p>
4	Onlar <u>gayba inanırlar</u> , namazı dosdoğru kılarlar ve <u>kendilerine rızık olarak verdiğimizden Allah yolunda harcarlar</u> .	<p>a Para, mal ve bedenle yapılan maddi düzeyde yardımlar</p> <p>b Sadece mal ile değil ilim, fikir ve bedenle yapılan yardımlar</p> <p>c İlim ve fikirle yapılan manevi düzeyde yardımlar</p>
5	Onlar <u>sana ve senden önce indirilenlere de inanırlar</u> . Ahirete de kesin olarak inanırlar.	<p>a Şeriat</p> <p>b İslam</p> <p>c Ahlak</p>
6	İşte <u>onlar</u> Rablerinden gelen bir doğru yol üzeredirler ve kurtuluşa erenler de işte onlardır.	<p>a Önceki peygamberlere gelen vahye inananlar</p> <p>b Namazı dosdoğru kılanlar</p> <p>c Müttakiler</p>

Kazanım: Bakara suresi 1-5. ayetleri ile ilgili verilen tefsirleri değerlendirir.

Süreç

1. Ek-1'deki etkinlik (2 sayfa) öğrenci sayısı kadar çoğaltılarak dağıtılır.
2. Ek-1'de Bakara suresinin 3. ayetiyle ilgili bir tefsir metni verilerek sorular hazırlanmıştır.
3. Öğrencilerden verilen metni dikkatli bir biçimde okumaları istenir.
4. Metinle ilgili dört soruyu dikkatlice okumaları ve özgün bir şekilde cevaplamaları öğrencilere iletilir.
5. Öğrencilerin sorulara verecekleri yazılı cevaplarla birlikte etkinlik sona ermektedir.

Değerlendirme

Öğrencilerin kâğıtları ve verdikleri cevaplar kontrol edilerek kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği takip edilir.

Aşağıdaki metinden yararlanarak soruları cevaplayınız.

“Onlar gayba inanırlar, namazı dosdoğru kılarlar ve kendilerine rızık olarak verdiğimizden Allah yolunda harcarlar.” (Bakara suresi, 3. ayet.)

Gayba iman etmek, namaz kılmak ve Allah (c.c.) rızasına uygun harcama yapmak; İslam'ın fert ve topluluk olarak insana getirdiklerinin ve ondan istediklerinin güzel bir özetidir. Gayba iman, iman esaslarına; namaz kılmak, özel duygu ve davranışlarla Allah'a (c.c.) ibadet etmeye; O'nun rızasına uygun harcamada bulunmak (infak) ise dayanışmaya, düzen ve adalete, yani muamelatın ruhuna ve amacına işaret etmektedir. İman; akıl ve vicdanın doğrulaması (tasdik), dilin bunu itiraf edip söylemesi (ikrar) ve davranışların da bunlara uygun olmasıyla gerçekleşip tamamlanmaktadır. Yalnızca tasdik bulunur, fakat söz ve davranış buna aykırı ve tutarsız olursa iman zayıf demektir. Böyle bir imanla gerçek manasıyla İslam yaşanmış ve temsil edilmiş olmayacağı gibi, İslam'ın insanlara vaat ettiği mutluluğa da erişilemez. Gayb “gözle görülmeyen; akıl, duyu vb. beşerî bilgi vasıtalarıyla bilinmeyen varlıklar, ilişkiler ve oluşlar”dır. Allah (c.c.), vahiy, kader, yaratılış, kıyametin zamanı, yeniden dirilme, cennet, cehennem... hep gayb âlemine dahildir. Namaz dinin direği, ibadetlerin özü ve özetidir, Allah'ın Resülü mutluluğu namazda bulduğunu, onunla yaşama sevinci kazandığını söylemiştir. “Kendilerine verdiklerimizden harcayanlar” nitelemesi iki önemli konuya ışık tutmaktadır: 1. Allah Teâlâ'nın bütün verdikleri harcanmayacak, yeteri ve gereği kadarı harcanacak, geri kalanı yine iyi maksatlarla tasarruf edilecektir. 2. Harcama Allah'ın (c.c.) rızasına uygun olacaktır. Bu da kişinin kendisi, ailesi, yakınları ve diğer ihtiyaç sahipleri için yapacağı harcamaları, vakıf, tesis, hayrat vb. yatırımları kapsamaktadır. Dünya nimetleri, yer altı ve yer üstü servetleri mülk olarak yaratıcısına aittir. İnsanlar meşru yollardan onlara sahip olduklarında bu sahiplik mecazidir ve sınırlanmıştır; asıl sahibinin izin verdiği kadar ve O'nun gösterdiği yerlere, belirlediği şekillerde sarf edilebilir. Bir zerresi bile yersiz, faydasız ve gereksiz sarf edildiğinde Allah'ın (c.c.) mülküne, O'nun hâlen yaşayan ve gelecekte yaratacağı kullarının haklarına tecavüz edilmiş olur.

1. Ayette müttakiler tanıtılırken üç özelliğe yer verilmesinin anlamı nedir?

.....

.....

.....

.....

.....

2. Bir insan tam bir imana sahip olmak için nasıl tutum sergilemelidir?

.....

.....

.....

.....

.....

3. Ayette "Namaz kılarlar." (yüsallûne) yerine "Namazı dosdoğru kılarlar." (yukîmûne's-salâte) denilmesi nasıl yorumlanabilir?

.....

.....

.....

.....

.....

4. Allah'ın (c.c.) verdiği rızıkları yerli yerinde harcamanın önemini açıklayınız?

.....

.....

.....

.....

.....

Kazanım: Alak suresi 1-5. ayetleri ile ilgili verilen tefsirleri değerlendirir.

Süreç

1. Ek-1'deki etkinlik öğrenci sayısı kadar çoğaltılarak dağıtılır.
2. Ek-1'in sol tarafındaki kutucukların Alak suresi 1-5. ayetler, sağ tarafındaki kutucukların da o ifadelerin tefsir ve yorumları olduğu öğrencilere bildirilir.
3. Öğrencilerden sol taraftaki ayetlerde geçen altı çizili ifadeleri dikkatli bir şekilde okumaları ve bunların sağ taraftaki doğru tefsirini bulmaları istenir.
4. Altı çizili ifadelerin tefsiri bulunarak doğru şıkkın işaretlenmesi istenir.
5. Öğrencilerin altı çizili ifadelere karşılık gelen doğru şıkkı işaretlemeleriyle etkinlik sona erer.

Değerlendirme

Öğrencilerin kâğıtları ve cevap şıkları kontrol edilerek kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği takip edilir.

Alak suresi 1-5. ayetlerindeki altı çizili ifadelerin doğru tefsirlerini bulunuz.

1 Yaratan Rabbinin adıyla oku!

- a Okuma veya herhangi bir işi Allah adına yap!
- b Allah'ın (c.c.) isminin geçtiği şeyleri oku!
- c Sadece besmele ile başlayan kitapları oku!

2 O, insanı alaktan yarattı.

- a Tüm canlılara yaşam sağlayan su atomu
- b İnsanlığın en başta yaratıldığı toprak maddesi
- c Aşılı yumurtanın rahme asılı vaziyeti (zigot)

3 Oku! Senin Rabbin en cömert olandır.

- a O, insanı "alak"tan yaratıp ona kalem yapmayı öğretendir.
- b O, insanı "alak"tan yaratıp ondan hiçbir şey esirgemeyendir.
- c O, insanı "alak"tan yaratıp onu sonsuz bilgi sahibi kılandır.

4 O, kalemle yazmayı öğretendir.

- a İnsana kalem yapmayı öğretendir.
- b İnsana yazma kabiliyeti verendir.
- c Kalem, bilgi kaynağı yapandır.

5 İnsana bilmediğini öğretendir.

- a İnsana dil ve konuşma yeteneği verendir.
- b İnsana yazı ve yazma sanatını öğretendir.
- c İnsanı cehalet karanlığından kurtarandır.

CEVAP ANAHTARI

1	Yaratan <u>Rabbinin adıyla oku!</u>	<p>a Okuma veya herhangi bir işi Allah adına yap!</p> <p>b Allah'ın (c.c.) isminin geçtiği şeyleri oku!</p> <p>c Sadece besmele ile başlayan kitapları oku!</p>
2	O, insanı <u>alaktan</u> yarattı.	<p>a Tüm canlılara yaşam sağlayan su atomu</p> <p>b İnsanlığın en başta yaratıldığı toprak maddesi</p> <p>c Aşılı yumurtanın rahme asılı vaziyeti (zigot)</p>
3	Oku! <u>Senin Rabbin en cömert olandır.</u>	<p>a O, insanı "alak"tan yaratıp ona kalem yapmayı öğretendir.</p> <p>b O, insanı "alak"tan yaratıp ondan hiçbir şey esirgemeyendir.</p> <p>c O, insanı "alak"tan yaratıp onu sonsuz bilgi sahibi kılandır.</p>
4	O, <u>kalemle yazmayı</u> öğretendir.	<p>a İnsana kalem yapmayı öğretendir.</p> <p>b İnsana yazma kabiliyeti verendir.</p> <p>c Kalem, bilgi kaynağı yapandır.</p>
5	İnsana <u>bilmediğini</u> öğretendir.	<p>a İnsana dil ve konuşma yeteneği verendir.</p> <p>b İnsana yazı ve yazma sanatını öğretendir.</p> <p>c İnsanı cehalet karanlığından kurtarandır.</p>

Kazanım: Alak suresi 1-5. ayetleri ile ilgili verilen tefsirleri değerlendirir.

Süreç

1. Ek-1'deki etkinlik öğrenci sayısı kadar çoğaltılarak dağıtılır.
2. Ek-1'de Alak suresinin 1-3. ayetleriyle ilgili bir tefsir metni verilerek sorular hazırlanmıştır.
3. Öğrencilerden verilen metni dikkatli bir biçimde okumaları istenir.
4. Ayrıca metinle ilgili üç soruyu dikkatlice okumaları ve özgün bir şekilde cevaplamaları öğrencilere iletilir.
5. Öğrencilerin sorulara verecekleri yazılı cevaplarla birlikte etkinlik sona ermektedir.

Değerlendirme

Öğrencilerin kâğıtları ve verdikleri cevaplar kontrol edilerek kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği takip edilir.

Aşağıdaki metinden yararlanarak soruları cevaplayınız.

“Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı alaktan yarattı. Oku! Senin Rabbin en cömert olanıdır.” (Alak suresi, 1-3. ayetler.)

Rabbînin adıyla oku! Yani O'nun yüce adıyla, “Allah” yüce ismi ile başlayarak oku. Bu emir, ilk inişinde hem yaratıcı bir mahiyette Hz. Peygamber’i okumazken okur yapmış, hem öğretici bir şekilde nazmı ile okunanı belirtmeye başlamış, hem manası ile ilk vazifenin böyle yaratan, terbiye eden Allah’ı tanıtmak ve onun ismiyle okumaya başlamak olduğunu yükümlü tutmak şeklinde anlatmıştır. Bu başlangıçta şöyle demek olur: Gerçi sen bu zamana kadar okumadın. “Sen Kur’an’dan önce bir kitap okumuyordun.” (Ankebût suresi, 48. ayet.). Fakat işte yaratmak denilen işin sahibi olup kâinatı yaratan ve seni yaratıp yetiştiren, sana ve her işine sahip olan Rabb’in seni kudretiyle şu anda bir okur yaptı, okunacak bir Kur’an, bir kitap indirmeğe başladı. Böyle öğretildiği gibi o Rabbînin ismiyle başlayarak oku! Eskiden hiç kitap okumamış, yazı yazmamış olan ümmi Peygamber’e bu emir ile bir mucize olarak okunacak bir kitap verilmeye başlanmış ve kendisine yazmadan okuyacak okutacak, emir yoluyla yazdırtacak bir okuma kudreti verilmiştir. Alak sözlükte yapışıp ilişmek manasına gelir. Mutlak şekilde ilişkin ve yapışkan nesneye de denir. Bundan her türlü kana ve kırmızı kana ve özellikle uyuşuk kana alak denilmiştir. Kandan bir kısım olması itibariyle veya doğrudan doğruya ilişiklik manası ile rahimdeki tutuğa da alaka denilmiştir. Bunlar ilk akla gelen manalardır. Bunlardan başka alak, ruhani ve manevi olarak “alaka” gibi aşk ve sevgi manasına geldiği de sözlükte açıklanmıştır. 3. ayette geçen “Oku!”, tekrarı ifade eden bu ikinci emir, okumak yeteneğinin tekrar ile meydana geleceğini uyarmak üzere birinci “Oku!”yu pekiştirmek için bir tekrar olduğu gibi, daha sonraki ayetlerden hareket ederek başkalarına tebliğ etmek veya yazdırmak için okumak üzere ikinci bir emir de olur.

(bk. Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kur’an Dili, Azim Yayıncılık, İstanbul, ts., C 9, s. 322-326.)

1. “Oku!” emri başta Hz. Peygamber olmak üzere Müslümanların hayatında nasıl değişiklikler yapmaktadır?

.....

.....

.....

2. Yüce Allah’ın insanı alaktan yarattığını bildirmesinin nasıl bir anlamı olabilir?

.....

.....

.....

3. Alak kelimesine ilk akla gelen dışında anlam verildiğinde surenin ikinci ayeti nasıl yorumlanmalıdır?

.....

.....

.....